

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КОШТАМИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

© 2015 КУЛЬЧИЦЬКИЙ М. І., КОВАЛЕНКО В. М., ВАНЬКОВИЧ Д. В.

УДК 336

Кульчицький М. І., Коваленко В. М., Ванькович Д. В. Оцінка ефективності управління коштами місцевих бюджетів в Україні

Метою статті є вдосконалення методичного інструментарію економіко-математичної оцінки ефективності управління коштами місцевих бюджетів з метою вироблення конкретних практичних рекомендацій щодо коригування фінансової політики адміністративно-територіальних одиниць. Проаналізовано особливості управління місцевими фінансами в умовах реалізації в Україні стратегії бюджетної децентралізації. Обґрунтовано актуальність удосконалення методичного інструментарію економіко-математичної оцінки в умовах збільшення фінансових можливостей органів місцевого самоврядування. Запропоновано новий методичний підхід до оцінки ефективності управління коштами місцевих бюджетів, що ґрунтується на використанні методології кореляційно-регресійного аналізу. Розглянуто моделі залежності індексу валового регіонального продукту та регіонального індексу людського розвитку від частки видатків на: державне управління; освіту; духовний та фізичний розвиток; охорону здоров'я; соціальний захист і соціальне забезпечення; розвиток окремих галузей економіки; житлово-комунальне господарство, що дає змогу підвищити соціально-економічну результативність діяльності органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: місцеві бюджети, бюджетна децентралізація, доходи та видатки, міжбюджетні відносини, фінансова самостійність, ефективність.
Табл.: 3. **Бібл.:** 31.

Кульчицький Мирослав Іванович – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)
E-mail: mkulchyt@yahoo.com

Коваленко Віктор Миколайович – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)
E-mail: vkovalenko29@ukr.net

Ванькович Данило Володимирович – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)
E-mail: dvankovykh@ukr.net

УДК 336

UDC 336

Кульчицкий М. И., Коваленко В. Н., Ванькович Д. В. Оценка эффективности управления средствами местных бюджетов в Украине

Целью статьи является совершенствование методического инструментария экономико-математической оценки эффективности управления средствами местных бюджетов с целью выработки конкретных практических рекомендаций по корректировке финансовой политики административно-территориальных единиц. Проанализированы особенности управления местными финансами в условиях реализации в Украине стратегии бюджетной децентрализации. Обоснована актуальность совершенствования методического инструментария экономико-математической оценки в условиях увеличения финансовых возможностей органов местного самоуправления. Предложен новый методический подход к оценке эффективности управления средствами местных бюджетов, основанный на использовании методологии регрессионного анализа. Рассмотрены модели зависимости индекса валового регионального продукта и регионального индекса человеческого развития от доли расходов на: государственное управление; образование; духовное и физическое развитие; здравоохранение; социальную защиту и социальное обеспечение; развитие отдельных отраслей экономики; жилищно-коммунальное хозяйство, что позволяет повысить социально-экономическую результативность деятельности органов местного самоуправления.

Ключевые слова: местные бюджеты, бюджетная децентрализация, доходы и расходы, межбюджетные отношения, финансовая самостоятельность, эффективность.
Табл.: 3. **Библ.:** 31.

Кульчицкий Мирослав Иванович – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры финансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)
E-mail: mkulchyt@yahoo.com

Коваленко Виктор Николаевич – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры финансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)
E-mail: vkovalenko29@ukr.net

Ванькович Даниил Владимирович – доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)
E-mail: dvankovykh@ukr.net

Kulchytskyy M. I., Kovalenko V. M., Vankovych D. V. Evaluating the Funds Management Efficiency of the Local Budgets in Ukraine

The article is concerned with improving the methodological tools for economic-mathematical evaluation of efficiency of the funds management of the local budgets, aimed at formulating specific practice-oriented recommendations on adjusting the financial policy of the administrative-territorial units. Peculiarities of management of the local finances in the conditions of implementing the fiscal decentralization strategy in Ukraine have been analyzed. Topicality of improving the methodological tools for economic-mathematical evaluation has been substantiated in terms of increasing the financial capacities of the local self-government bodies. A new methodological approach to evaluating the funds management efficiency of the local budgets, based on using the methodology of regression analysis, has been proposed. Both the model of dependence of the gross regional product index and the model of dependence of regional human development index from the quota of expenditures for: governance; education; spiritual and physical development; health care; social protection and social security; development of individual economy sectors; housing and communal services, have been considered in order to improve the socio-economic effectiveness in the activities of the local self-government bodies.

Key words: local budgets, budgetary decentralization, incomes and expenses, inter-budgetary relations, financial independence, efficiency.
Tabl.: 3. **Bibl.:** 31.

Kulchytskyy Myroslav I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Money Turnover and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)
E-mail: mkulchyt@yahoo.com

Kovalenko Viktor M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Money Turnover and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)
E-mail: vkovalenko29@ukr.net

Vankovych Danylo V. – Doctor of Science (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Money Turnover and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)
E-mail: dvankovykh@ukr.net

В умовах тотального дефіциту бюджетних коштів на державному і місцевому рівнях, що є загальносвітовою тенденцією, важливим завданням органів управління, поряд із пошуком додаткових джерел фінансових ресурсів, є реформування фіскального простору, а саме – підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

На жаль, формуванню ефективних бюджетних відносин в Україні перешкоджає відсутність у науковій літературі та чинному законодавстві чіткого тлумачення поняття «ефективність», переліку показників, що входять до критерію ефективності та прописаного механізму оцінки ефективності використання бюджетних коштів.

Нині вирішення цих проблем особливо актуальне на рівні управління коштами місцевих бюджетів, що зумовлено: *по-перше*, зростанням значення місцевого бюджету як фінансового інструменту впливу на процеси соціально-економічного розвитку відповідної території, в контексті реалізації адміністративно-територіальної реформи; *по-друге*, коригуванням функцій місцевого бюджету – від виконання визначених центром делегованих повноважень до прийняття та реалізації рішень самої громади щодо стратегії й тактики її подальшого розвитку; *по-третє*, Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року, в якій передбачено вдосконалення системи моніторингу ефективності використання бюджетних коштів, посилення відповідальності місцевих органів виконавчої влади за ефективне використання ресурсів, спрямованих на розв'язання соціально-економічних проблем розвитку регіонів.

Проблемам управління бюджетними коштами, забезпечення ефективного, результативного і цільового їх використання присвячені праці багатьох вітчизняних науковців і практиків, зокрема, Бенюк Л., Бралагана В., Возняк Г., Давимуки С., Дублянської А., Дьяченка Я., Здирко Н., Козоріз М., Копича Р., Корнацької Р., Лисяк Л., Мамонової Г., Мацук З., Мигович Т., Набоки Т., Невешкіної Т., Новицької Н., Радіонова Ю., Роменської К., Саламон-Міхеевої К., Сафонові А., Серебрянського Д., Сторонянської І., Сукрушевої Г., Табакової Т., Тарангул Л., Хлівного В., Циганова С., Швец С., Шевчука В. та інших [1; 5; 8–16; 23–25; 27–31].

Незважаючи на значний науковий доробок, проблеми вдосконалення методичного інструментарію економіко-математичної оцінки ефективності використання коштів місцевих бюджетів усе ж таки залишаються недостатньо висвітленими та потребують більш ґрунтовного дослідження, особливо в умовах збільшення фінансових можливостей органів місцевого самоврядування шляхом децентралізації бюджетної системи з метою підвищення ефективності надання суспільних благ та послуг.

Ураховуючи це, *метою* статті є вдосконалення методичного інструментарію економіко-математичної оцінки ефективності управління коштами місцевих бюджетів з метою вироблення конкретних практичних рекомендацій щодо коригування фінансової політики адміністративно-територіальних одиниць.

В Україні створення належних фінансових умов для забезпечення здійснення органами місцевого само-

врядування власних і делегованих повноважень здійснюється з дотриманням таких принципів [7]:

- ✦ наявність ресурсів, необхідних для здійснення визначених законом повноважень органів місцевого самоврядування;
- ✦ визначення фінансовою основою здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень податків та зборів, які пов'язані з територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- ✦ надання органам місцевого самоврядування права регулювати ставки місцевих податків і зборів;
- ✦ надання органам місцевого самоврядування доступу до залучення кредитних ресурсів для інвестиційного розвитку;
- ✦ підвищення прозорості та ефективності використання бюджетних коштів шляхом запровадження програмно-цільового методу для всіх місцевих бюджетів.

Моніторинг місцевих бюджетів України упродовж 2005–2014 рр. демонструє яскраво виражену системну і постійно триваючу їх дефіцитність, а саме: місцеві бюджети складають близько 16 відсотків сектора державного управління (без урахування казенних підприємств) за світовою методикою, що є критично недостатнім для здійснення всіх повноважень місцевого самоврядування; місцеві фінансові ресурси охоплюють лише 6-7% ВВП країни з негативною тенденцією щодо подальшого зниження, водночас держбюджет перерозподіляє 22–24% ВВП, пенсійний та соціальні фонди України – 12% від ВВП. Як наслідок відбувся перманентний процес зменшення коефіцієнта бюджетної збалансованості місцевих бюджетів; місцеві фінанси у 2014 р. обслуговували 12087 територіальних громад, наслідком чого є розпорощення ресурсів, неможливість інвестицій та розвитку; місцеві бюджети системно дефіцитні внаслідок передачі на муніципальний рівень повноважень без підкріплення їх належними джерелами доходів; джерело фінансування у вигляді середньострокових позик з бюджету вищого рівня виснажалося ще у 2013 р. внаслідок наростання дефіцитності бюджету національного уряду. У 2015 р. практика середньострокових позик припинена шляхом унесення змін до Бюджетного кодексу [17, с. 259]; аналіз структури видатків місцевих бюджетів в Україні за функціональною класифікацією демонструє їх однозначну соціально-культурну спрямованість. Так, частка видатків місцевих бюджетів України на соціально-культурну сферу у 2014 р. склала 81,7%; основним джерелом доходів місцевих бюджетів є податки. Середнє значення частки податкових надходжень у структурі доходів місцевих бюджетів впродовж 2009–2014 рр. склало 85%, а місцевих податків і зборів – 4,23% [3].

Схвалені українським парламентом у 2014 р. зміни бюджетного та податкового законодавства кардинально змінюють якість фінансового забезпечення територіальних громад. Результати виконання місцевих бюджетів за перший квартал 2015 р. підтверджують позитивні

тенденції реформи міжбюджетних відносин. Так, приріст надходжень до загального фонду місцевих бюджетів проти I кварталу 2014 р. (у співставних умовах та без урахування територій, не підконтрольних українській владі) складає 35,4%, або 5,5 млрд грн. Приріст податкових надходжень місцевих бюджетів складає, зокрема: податку на доходи фізичних осіб – 14,1%, або 1,3 млрд грн; плати за землю – 23,3%, або 0,6 млрд грн; податку на нерухоме майно – 45,5 млн грн лише за I квартал при 44,9 млн грн за весь 2014 р.; акцизного податку з роздрібною торгівлю підакцизними товарами, який запроваджений з 01.01.2015 р., надійшло 1,1 млрд грн (Галузевий моніторинг № 19-20) [2, с. 1].

В умовах зростання фінансового потенціалу місцевих бюджетів актуальним є підвищення ефективності використання їх фінансових ресурсів, що вимагає адекватного методичного інструментарію її оцінки. Для цього важливо проаналізувати залежність між напрямками бюджетних витрат і результатами соціально-економічного розвитку відповідних регіонів.

Наші уявлення про ефективність практично з часів періоду індустріалізації кінця 20-х – початку 30-х років ХХ ст. залишалися незмінними. В їх основу було покладено технократичний підхід, для якого характерно виключення системи суспільних відносин з числа факторів, що впливають на рівень ефективності. За такого підходу зміст ефективності мимоволі обмежується кількісними характеристиками, а сама вона перетворюється в рахункову категорію, що відображає деяке арифметичне співвідношення результатів і витрат.

У сучасній, інноваційній, постіндустріальній економіці роль головного фактора зростання ефективності суспільного виробництва виконує творчий потенціал людини, а, отже, у новій концепції ефективності особливе

значення набувають економічні відносини. Ураховуючи це, необхідно погодитися з думкою О. Дерев'янка, який зазначає, що «ефективність – це, по-перше, здатність добиватися мети, а, по-друге, коли мета досягнута, – осмислення Р/РЗ – балансу (відношення між результатами та ресурсами й засобами) цього результату» [4, с. 19].

Сьогодні окремі регіони прагнуть забезпечити певну управлінську автономію, метою якої є оперативне забезпечення попиту та запитів населення, що мешкає на даній території. Основним інструментом, що дозволяє досягнути дану мету, є економіка регіону, і від того, наскільки вона спроможна задовольняти потреби його населення та протистояти впливу глобальної конкуренції ринків, залежить рівень регіональної економічної самодостатності [26, с. 93].

Ураховуючи це, у контексті даної статті, здійснено визначення характеру впливу окремих статей витрат бюджету на індекс валового регіонального продукту та регіональний індекс людського розвитку.

Для проведення багатофакторного регресійного аналізу було використано пакет прикладних програм Statistica 6.0. У статті розглянуто моделі залежності індексу валового регіонального продукту $Y_{ВРП}$ і регіонального індексу людського розвитку $Y_{РЛР}$ від частки видатків на: державне управління (x_1), освіту (x_2), духовний та фізичний розвиток (x_3), охорону здоров'я (x_4), соціальний захист і соціальне забезпечення (x_5), розвиток окремих галузей економіки (x_6), житлово-комунальне господарство (x_7). Первинні дані наведено в табл. 1, де відображена структура видатків зведеного бюджету Львівської області за основними статтями витрат. Довідково подаються показники Індексу фізичного обсягу валового регіонального продукту Львівської області та Регіональний індекс людського розвитку Львівської області.

Таблиця 1

Структура видатків зведеного бюджету Львівської області (у % до підсумку)

Показник	Рік									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Видатки – усього	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
у тому числі:										
– державне управління	3,1	4,0	4,6	4,4	4,2	4,2	4,3	4,1	3,6	3,5
– соціально-культурні заходи	42,6	59,8	68,0	72,5	68,6	76,1	81,9	81,2	83,4	85,2
з них на:										
– освіту	22,5	32,9	29,3	31,0	30,1	32,4	33,3	31,8	32,8	32,4
– духовний та фізичний розвиток	3,5	5,0	4,5	4,3	4,4	4,7	5,1	4,9	5,0	5,0
– охорону здоров'я	16,6	21,9	20,3	19,0	18,1	19,7	20,9	20,4	21,1	20,8
– соціальний захист і соціальне забезпечення	12,5	15,4	14,0	18,2	16,0	19,2	22,6	24,1	24,5	27,0
– розвиток окремих галузей економіки	9,9	11,6	10,7	10,8	10,0	8,4	4,8	6,2	3,8	3,8
– житлово-комунальне господарство	3,9	6,4	9,4	3,0	4,8	3,3	2,3	3,2	4,8	2,2
<i>Довідково:</i>										
Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту Львівської області	105,2	98,1	108,3	105,8	100,7	88,3	102,3	108,7	102,0	98,8
Регіональний індекс людського розвитку Львівської області	3,54	3,67	3,76	3,66	3,79	3,82	3,77	3,82	3,99	4,01

Джерело: побудовано та розраховано авторами за даними [6; 18, с. 40–41; 19, с. 12–15; 20, с. 11–16; 21, с. 11–13; 22, с. 43].

Для оцінювання адекватності регресійної моделі було використано: множинні коефіцієнти детермінації (R^2) і кореляції (R); критерії перевірки істотності зв'язку (дисперсійний F -критерій). Паралельно з цим проведено перевірку істотності впливу окремих факторів x_i та у за допомогою t -критерію.

Отримані результати багатофакторного регресійного аналізу подано в *табл. 2* і *табл. 3*.

У результаті проведених розрахунків одержано такі регресійні моделі:

$$Y_{BPII} = -16,831 - 9,127x_1 + 7,341x_2 - 15,388x_3 - 7,008x_4 + 4,014x_5 + 4,282x_6 + 5,5410x_7;$$

$$Y_{PLIP} = 7,6677 - 0,1107x_1 - 0,0812x_2 - 0,4967x_3 + 0,1552x_4 - 0,0359x_5 - 0,0735x_6 - 0,0797x_7,$$

де Y_{BPII} (результативний показник) – індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту Львівської області; Y_{PLIP} – регіональний індекс людського розвитку Львівської області; x_1 – частка видатків на державне управління; x_2 – частка видатків на освіту; x_3 – частка видатків на духовний та фізичний розвиток; x_4 – частка видатків на охорону здоров'я; x_5 – частка видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення; x_6 – частка видатків на розвиток окремих галузей економіки; x_7 – частка видатків на житлово-комунальне господарство.

ВИСНОВКИ

На підставі розрахунків можна зробити висновок про те, що за критерієм Фішера з імовірністю 95% щільність зв'язку включених у модель факторів є суттєвою, усі коефіцієнти регресії є істотними, а величина множинного коефіцієнта детермінації пояснює 95% зміни індексу валового регіонального продукту Львівської області та 93% зміни регіонального індексу людського розвитку Львівської області зміною часток видатків на: державне управління, освіту, духовний та фізичний розвиток, охорону здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, розвиток окремих галузей економіки, житлово-комунальне господарство зведеного бюджету Львівської області.

Вирішення проблеми ефективності бюджетної політики адміністративно-територіальної одиниці в Україні потребуватиме чимало часу. Адже перехід від звичної парадигми «управління» до власне розробки і здійснення політики вимагає створення належних передумов: система органів місцевої влади адекватно і вірогідно оцінює найактуальніші для жителів регіону потреби; суспільство чітко артикулює свої потреби, виставляє вимоги до органів місцевого самоврядування щодо забезпечення цих потреб і захищає свої права в їх задоволенні; організаційна, ресурсна, кадрова спроможність системи органів

Таблиця 2

Характеристики регресійної моделі індексу валового регіонального продукту

Коефіцієнт	Значення коефіцієнта	Стандартна похибка	t-статистика	Критерій Фішера, F	Коефіцієнт множинної кореляції, R	Коефіцієнт детермінації, R ²
b_0	-16,8317	159,8139	-0,10532	2,7882	0,97	0,95
b_1	-9,1276	8,3605	-1,09175			
b_2	7,3414	4,5964	1,59722			
b_3	-15,3889	19,6204	-0,78433			
B_4	-7,0087	6,2904	-1,11420			
B_5	4,0149	2,5002	1,60581			
B_6	4,2827	2,5157	1,70235			
b_7	5,5410	3,4347	1,61323			

Джерело: розраховано авторами.

Таблиця 3

Характеристики регресійної моделі регіонального індексу людського розвитку

Коефіцієнт	Значення коефіцієнта	Стандартна похибка	t-статистика	Критерій Фішера, F	Коефіцієнт множинної кореляції, R	Коефіцієнт детермінації, R ²
B_0	7,6674	3,8645	1,9840	1,9597	0,96	0,93
B_1	-0,1107	0,2021	-0,5477			
B_2	-0,0812	0,1111	-0,7308			
B_3	-0,4967	0,4744	-1,0469			
B_4	0,1552	0,1521	1,0208			
B_5	-0,0359	0,0604	-0,5941			
B_6	-0,0735	0,0608	-1,2089			
B_7	-0,0797	0,0830	-0,9597			

Джерело: розраховано авторами.

місцевої влади задовольнити (у межах своєї компетенції) потреби громадян, а також створити належні умови для задоволення самими громадянами тих потреб, які не потребують втручання регіональних органів влади. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бралатан В. П.** Аудит ефективності використання бюджетних коштів / В. П. Бралатан, Н. Г. Здырко, А. О. Дублянська // Інноваційна економіка. – 2012. – № 1. – С. 166–168.
2. Бюджетне забезпечення територіальних громад України: тенденції останніх років // Галузевий моніторинг. – 2015. – № 19-20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dialogueauc.org.ua/sites/dialogueauc.org.ua/files/mon19-20.pdf>
3. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2014 рік / [Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2015. – 77 с.
4. **Дерев'яно О.** Сім звичок високоєфективних держав / О. Дерев'яно // Науковий світ. – № 9. – 2010. – С. 18–19.
5. **Дьяченко Я. Я.** Теоретико-методологічні основи забезпечення цільового використання бюджетних коштів / Я. Я. Дьяченко // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 13–26.
6. Індекс регіонального людського розвитку Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ids.org.ua/ukr_index.html
7. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні // Розпорядження КМУ № 333-р від 1 квітня 2014 року // Офіційний вісник України від 18.04.2014 – 2014 р., № 30, стор. 18, стаття 831, код акту 72156/2014.
8. **Корнацька Р.** Удосконалення результативних показників виконання бюджетних програм (на прикладі наукових установ Національної Академії медичних наук України) / Р. Корнацька // Ринок цінних паперів України. – 2012. – № 9. – С. 31–36.
9. **Лисяк Л. В.** Напрями підвищення ефективного використання коштів місцевих бюджетів України / Л. В. Лисяк, К. М. Роменська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2014. – № 156. – С. 100–104.
10. **Мамонова Г. В.** Ефективність видаткової частини бюджету України / Г. В. Мамонова, К. Д. Салаямон-Міхеєва // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 2 (116). – С. 147–153.
11. **Мигович Т. М.** Оцінка ефективності виконання бюджетних програм / Т. М. Мигович // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – 2011. – № 8.1. – С. 282–285.
12. **Набока Т. С.** Проблематика оцінювання виконання бюджетних програм в Україні / Т. С. Набока // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 298–303.
13. **Радіонов Ю. Д.** Проблема ефективності використання бюджетних коштів / Ю. Д. Радіонов // Фінанси України. – 2011. – № 5. – С. 47–55.
14. **Роменська К. М.** Оцінка ефективності використання коштів місцевих бюджетів України / К. М. Роменська // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 4. – С. 228–235.
15. **Роменська К. М.** Посилення результативності використання коштів місцевих бюджетів України у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів / К. М. Роменська // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. – 2014. – № 2. – С. 97–103.
16. **Сафонова Л. Д.** Теоретичні засади управління видатками бюджету / Л. Д. Сафонова, Т. С. Невешкіна // Фінанси України. – 2011. – № 3. – С. 100–110.
17. **Синютка Н. Г.** Фіскальна і боргова політика українських муніципалітетів: зміна пріоритетів / Н. Г. Синютка // Бізнес Інформ. – 2015. – № 4. – С. 255–262.
18. Статистичний щорічник Львівської області за 2009 рік / ГУСуЛО : Львів. – 2010. – Ч. 1. – 365 с.
19. Статистичний збірник «Фінанси Львівської області» 2013 рік / Львів : ГУСуЛО, 2014. – 92 с.
20. Статистичний збірник «Фінанси Львівщини» / Львів : ГУСуЛО, 2007. – 70 с.
21. Статистичний збірник «Фінанси Львівщини» / Львів : ГУСуЛО, 2010. – 70 с.
22. Статистичний щорічник Львівської області за 2014 рік / Львів : ГУСуЛО, 2015. – Ч. 1. – 365 с.
23. **Сторонянська І. З.** Ефективність використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів: проблемно-орієнтований аналіз / І. З. Сторонянська, Л. Я. Бенюк // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 84–90.
24. **Сукрушева Г. О.** Показники ефективності бюджетних видатків / Г. О. Сукрушева // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. – 2011. – № 2. – С. 90–94.
25. **Тарангул Л. Л.** Ефективність бюджетно-податкової підтримки національної економіки України / Л. Л. Тарангул, Д. М. Сербрянський, Н. В. Новицька // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України. – 2011. – № 3(54). – С. 34–43.
26. **Уманець Т. В.** Передумови формування механізму забезпечення економічної самодостатності регіону / Т. В. Уманець, Л. С. Шаталова // Бізнес Інформ. – 2015. – № 2. – С. 92–96.
27. Управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів Львівщини: проблеми та напрями підвищення ефективності / [І. З. Сторонянська, М. А. Козоріз, С. А. Давимука, Г. В. Возняк та ін.]; НАН України, Інститут регіональних досліджень; за ред. д. е. н., проф. І. З. Сторонянської. – Львів, 2013. – 93 с.
28. **Хлівний В. К.** Оптимізація структури видатків місцевих бюджетів (на прикладі Івано-Франківської області) / В. К. Хлівний, З. А. Мацук // Фінанси України. – 2010. – № 8. – С. 53–62.
29. **Циганов С. А.** Еволюція концептуальних підходів щодо ролі видатків бюджету в розвитку економіки / С. А. Циганов, Т. В. Табакова // Фінанси України. – 2013. – № 12. – С. 89–99.
30. **Швець С. М.** Оцінка впливу сукупних бюджетних витрат на темпи економічного зростання України / С. М. Швець // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 2. – С. 35–46.
31. **Шевчук В. О.** Вплив бюджету на макроекономічні показники / В. О. Шевчук, Р. І. Копич // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 3–12.

REFERENCES

- Bralatan, V. P., Zdyrko, N. H., and Dublianska, A. O. "Audit efektyvnosti vykorystannia biudzhetykh koshtiv" [Audit efficient use of public funds]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 1 (2012): 166-168.
- "Biudzhethne zabezpechennia terytorialnykh hromad Ukrainy: tendentsii ostannikh rokov" [Budget provide local communities Ukraine: Trends in recent years]. *Haluzevyi monitorynh*. <http://dialogueauc.org.ua/sites/dialogueauc.org.ua/files/mon19-20.pdf>
- Derevianko, O. "Sim zvychok vysokoefektyvnykh derzhav" [Seven Habits of Highly States]. *Naukovyi svit*, no. 9 (2010): 18-19.
- Diachenko, Ya. Ya. "Teoretyko-metodolohichni osnovy zabezpechennia tsilyovoho vykorystannia biudzhetykh koshtiv" [Theoretical and methodological foundations of ensuring the proper use of public funds]. *Finansy Ukrainy*, no. 2 (2010): 13-26.
- "Indeks rehionalnoho liudskoho rozvytku Instytut demografii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy" [Human Development Index Regional Institute of Demography and Social Studies named after MV Ptukha NAS of Ukraine]. http://www.ids.org.ua/ukr_index.html

- Kornatska, R. "Udoskonalennia rezultatyvnykh pokaznykiv vykonannia biudzhetykh prohram (na prykladi naukovykh ustanov Natsionalnoi Akademii medychnykh nauk Ukrainy)" [Improving the performance indicators of budget programs (for example research institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine)]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, no. 9 (2012): 31-36.
- Khlivnyi, V. K., and Matsuk, Z. A. "Optimizatsiia struktury vydatkiv mistsevykh biudzhetyv (na prykladi Ivano-Frankivskoi oblasti)" [Optimization of local spending (for example, Ivano-Frankivsk region)]. *Finansy Ukrainy*, no. 8 (2010): 53-62.
- Lysiak, L. V., and Romenska, K. M. "Napriamy pidvyshchennia efektyvnoho vykorystannia koshtiv mistsevykh biudzhetyv Ukrainy" [Directions increasing efficient use of local budgets Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriia "Ekonomika"*, no. 156 (2014): 100-104. [Legal Act of Ukraine] (2014).
- Mamonova, H. V., and Saliamon-Mikhieieva, K. D. "Efektyvnist vydatkovoï chastyny biudzhetu Ukrainy" [The effectiveness of budget expenditures Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 2 (116) (2011): 147-153.
- Myhovych, T. M. "Otsinka efektyvnosti vykonannia biudzhetykh prohram" [Evaluating the effectiveness of budget programs]. *Ekonomichniy analiz*, no. 8.1 (2011): 282-285.
- Naboka, T. S. "Problematyka otsiniuvannia vykonannia biudzhetykh prohram v Ukraini" [Scope of the evaluation of budget programs in Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 7 (2014): 298-303.
- Radionov, Yu. D. "Problema efektyvnosti vykorystannia biudzhetykh koshtiv" [The problem of efficient use of public funds]. *Finansy Ukrainy*, no. 5 (2011): 47-55.
- Romenska, K. M. "Otsinka efektyvnosti vykorystannia koshtiv mistsevykh biudzhetyv Ukrainy" [Evaluation of the use of local budgets Ukraine]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 4 (2012): 228-235.
- Romenska, K. M. "Posylennia rezultatyvnosti vykorystannia koshtiv mistsevykh biudzhetyv Ukrainy u zabezpechenni sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv" [Strengthening the effectiveness of the use of local budgets Ukraine to ensure socio-economic development of regions]. *Visnyk Dnipropetrovskoi derzhavnoi finansovoi akademii*, no. 2 (2014): 97-103.
- Safonova, L. D., and Nievieshkina, T. S. "Teoretychni zasady upravlinnia vydatkamy biudzhetu" [Theoretical basis of management of the budget]. *Finansy Ukrainy*, no. 3 (2011): 100-110.
- Syniutka, N. H. "Fiskalna i borhova polityka ukraïnskykh munitsypalitetiv: zmina priorytetiv" [The fiscal and debt policies Ukrainian municipalities: changing priorities]. *Biznes Inform*, no. 4 (2015): 255-262.
- Statystynyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2009 rik* [Statystynny Lviv region Yearbook 2009]. Lviv: HUSuLO, 2010.
- Statystychnyi zbirnyk «Finansy Lvivskoi oblasti» 2013 rik* [Statistical Yearbook "Finance Lviv region" 2013]. Lviv: HUSuLO, 2014.
- Statystychnyi zbirnyk «Finansy Lvivshchyny»* [Statistical Yearbook "Finance Lviv"]. Lviv: HUSuLO, 2007.
- Statystychnyi zbirnyk «Finansy Lvivshchyny»* [Statistical Yearbook "Finance Lviv"]. Lviv: HUSuLO, 2010.
- Statystychnyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2014 rik* [Statistical Yearbook of Lviv region for 2014]. Lviv: HUSuLO, 2015.
- Storonianska, I. Z., and Benovska, L. Ya. "Efektyvnist vykorystannia finansovykh resursiv mistsevykh biudzhetyv: problemno-orientovanyi analiz" [The efficiency of the financial resources of local budgets: problem-oriented analysis]. *Stratehichni priorytety*, no. 1 (2014): 84-90.
- Sukrusheva, H. O. "Pokaznyky efektyvnosti biudzhetykh vydatkiv" [Indicators of efficiency of budget spending]. *Visnyk Dnipropetrovskoi derzhavnoi finansovoi akademii*, no. 2 (2011): 90-94.
- Storonianska, I. Z. *Upravlinnia finansovymy resursamy mistsevykh biudzhetyv Lvivshchyny: problemy ta napriamy pidvyshchennia efektyvnosti* [Financial resources of local budgets of Lviv region: problems and ways of improving efficiency]. Lviv, 2013.
- Shvets, S. M. "Otsinka vplyvu sukupnykh biudzhetykh vytrat na tempy ekonomichnoho zrostanttia Ukrainy" [Assessing the impact of total budget spending on economic growth in Ukraine]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 2 (2012): 35-46.
- Shevchuk, V. O., and Kopych, R. I. "Vplyv biudzhetu na makroekonomichni pokaznyky" [The impact of the budget on macroeconomic indicators]. *Finansy Ukrainy*, no. 3 (2010): 3-12.
- Tsyhanov, S. A., and Tabakova, T. V. "Evolutsiia kontseptualnykh pidkhodiv shchodo roli vydatkiv biudzhetu v rozvytku ekonomiky" [The evolution of conceptual approaches to the role of budget spending in the economy]. *Finansy Ukrainy*, no. 12 (2013): 89-99.
- Taranhul, L. L., Serebrianskyi, D. M., and Novytska, N. V. "Efektyvnist biudzhethno-podatkovoi pidtrymky natsionalnoi ekonomiky Ukrainy" [The effectiveness of fiscal support to the national economy of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 3 (54) (2011): 34-43.
- Umanets, T. V., and Shatalova, L. S. "Peredumovy formuvannia mekhanizmu zabezpechennia ekonomichnoi samodostatnosti rehionu" [Prerequisites formation mechanism to ensure the economic sustainability of the region]. *Biznes Inform*, no. 2 (2015): 92-96.
- Zubenko, V. V. et al. "Biudzhethnyi monitorynh: Analiz vykonannia biudzhetu za 2014 rik" [Budget Monitoring: Analysis of Budget Execution in 2014]. In *IBSED, Proekt «Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy (ZMFI-II) vprovadzhennia»*, USAIDK, 2015.